

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Från individ till institution

En typologisk analys av
Ulf Ekmans ecklesiologi

DELKURS: Uppsats, 15 hp

KURS: Religionsvetenskap för ämneslärare, 61-90 hp

FÖRFATTARE: David Eriksson

EXAMINATOR: David Gudmundsson

TERMIN: VT16

SAMMANFATTNING

David Eriksson

Från individ till institution

En typologisk analys av Ulf Ekmans ecklesiologi

Antal sidor: 34

Denna uppsats tar sin utgångspunkt i ämnet ecklesiologi. Jag har undersökt om det finns någon förändring i hur Ulf Ekman beskriver Kristi kropp eller den sanna kyrkan, och hur den förändringen ser ut. Jag använder mig i första hand av tryckt material men även av hemsidor och bloggar. Den metod jag använder mig av är en typologisk analys av Ekmans litteratur. Till min hjälp har jag använt mig av Avery Dulles typologi för att analysera och kategorisera Ekmans ecklesiologi.

Uppsatsen beskriver Ekmans ecklesiologi och hur han gått från en individuell och institutionskritisk kyrka till att omfamna den katolska kyrkan, vilken står i kontrast till den tidigare. Uppsatsens slutsatser är att det går att se en tydlig förskjutning i Ekmans förhållningssätt – från en mer individualistisk och kongregationalistisk kristendomssyn till en institutionell ecklesiologi.

Sökord: Ecklesiologi, Ekumenik, Ulf Ekman, Livets Ord

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte och frågeställning	4
1.2. Metod	4
1.2.1 Undersökningens material och urval	4
1.2.2 Genomförande	5
1.2.3 Analys och bearbetning	5
1.3. Avgränsningar.....	5
1.4. Material.....	6
1.5. Tidigare forskning.....	7
1.6. Teori.....	9
1.6.1 Avery Dulles kyrkomodeller	10
2. Bakgrund	13
3. Undersökning	17
3.1 1980-tal	17
3.2 2000-tal	20
3.2.1 Katolska kyrkan.....	24
4. Diskussion	25
4.1 1980-tal	25
4.2 2000-tal	28
5. Slutdiskussion.....	30
6. Didaktiskt mål	31
7. Referenslista	33
7.1 Källor	33
7.2 Litteratur	33
7.3 Internet.....	34

1. Inledning

Steget jag och min fru Birgitta har tagit är som att komma från en väldigt trevlig insjö till en stor ocean. Det är djupet och friheten som lockar mer än något annat.¹

Ulf Ekman har vid skrivandet av denna uppsats valt att lämna Livets Ord för att gå in i katolska kyrkan. Från att ha varit en del av en frikyrkoförsamling som expanderat rejält sedan början av 1980-talet, har Ekman valt att ta steget in i världen äldsta och största kristna samfund. Från väckelsekristendom till en historisk kyrka med helgon, Mariafromhet och barndop. I en tidigare uppsats som jag skrivit om Ulf Ekman använde jag honom i en jämförelsestudie där han fick representera en av två ytterligheter. Min bild av honom då var att han stod utanför den kristenheten som varit allmänt accepterad inom Sveriges samfund, media och folkmun. Ulf Ekmans inflytelserika ställning i svensk kristenhet de senast 30 åren gör det relevant att analysera hans teologiska utveckling.²

En av de mest påfallande skillnaderna mellan den katolska kyrkan och trosrörelserna handlar om dess radikalt olika sätt att föreställa sig kyrkan. Det område som jag därför har kommit att intressera mig för när det kommer till Ekman är ecklesiologin, eller läran om kyrkan. Det som gör det intressant att analysera Ekman är att se om hans ecklesiologi har ändrats, från perioden då Livets Ord i folkmun var att betrakta som en extremgrupp till att nu, vid uppsatsens skrivande, då han blivit en del av katolska kyrkan. En kyrka som han riktade skarp kritik och misstänksamhet mot under Livets Ords uppstart.³

Eftersom Ekman numera har valt att lämna Livets Ord efter att ha varit deras andliga ledare sedan han bildade församlingen 1983 är det troligt att något i hans ecklesiologiska teologiska perspektiv har förändrats. Bilden av församlingen har gått mot att vara en mindre kontroversiell frikyrka genom att närma sig det religiösa Sverige.⁴

¹ <http://www.sandaren.se/nyhet/ulf-ekman-fann-sin-frihet> 01:05 2016-06-20

² <http://www.sandaren.se/nyhet/ulf-ekman-fann-sin-frihet> 01:05 2016-06-20

³ <http://www.dagen.se/de-kyliga-relationerna-har-tinat-1.107442> 04:15 2016-06-20

<http://www.dagen.se/ulf-ekman-om-sitt-liv-i-min-sanning-1.319603> 04:15 2016-06-20

⁴ <http://www.dagen.se/de-kyliga-relationerna-har-tinat-1.107442> 04:15 2016-06-20

1.1 Syfte och Frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att analysera och kategorisera den ecklesiologi som kommer till uttryck i Ulf Ekmans teologi och att se om den har förändrats från åren inom väckelserörelsen till efter övergången till den romersk-katolska kyrkan.

Mina frågeställningar är:

- Om och i så fall hur har Ulf Ekmans ecklesiologi förändrats från 1980 till 2015?
- Hur kan eventuella förändringar förklaras?
- Vilken roll spelar föreställningen om kyrkan som Kristi kropp?

1.2 Metod

1.2.1 Undersökningens material och urval

Den metod jag har använt för att uppnå mitt syfte har varit en närläsning av mitt material. Jag har undersökt Ulf Ekmans personliga syn på kyrkan och Kristi kropp under två tidsperioder. Till min hjälp kommer jag att använda mig av Avery Dulles typologi för att analysera och kategorisera Ekmans ecklesiologi. Det jag arbetar utifrån är en typologisk analys där Dulles sex olika kyrko-modeller används för att analysera litteraturen. Eftersom Livets Ord varit en stor del av Ekmans liv under båda undersökningsperioderna används församlingens förhållningssätt utåt även i undersökningen. Målet är att arbeta med litteratur från två olika perioder (se 1.3). Den förändring över tid som sker blir då en jämförelsestudie utifrån två karaktärsbilders beskrivning av en kyrka. Målet är att undersöka Ulf Ekmans ecklesiologi under dessa två perioder och hans teologiska perspektiv på detta. För att hitta det ecklesiologiskt relevanta i mina böcker söker jag litteratur skriven av Ekman ifrån de två valda tidsperioderna. Under min inläsningsperiod sökte jag igenom allt skrivet av Ekman, under dessa perioder, utifrån vad som jag ansåg var relevanta sökord för uppgiften. Sökningar har i första hand gjorts utifrån böckernas titlar och kategoriseringar på olika databaser. För att kunna göra en typologisk analys har jag samlat på mig ett så stort underlag som möjligt. Där man sedan utifrån den kan diskutera och analysera materialet. Eftersom Ekman i sina böcker

inte berör begreppet ecklesiologi i så stor utsträckning, speciellt inte under den tidigare perioden, så har jag använt mig av andra infallsvinklar. I mitt urval har jag sökt efter stycken där Ekman talar om kyrkan och hur han ser på den. Föreställningen om kyrkan som Kristi kropp, vilken är en traditionell benämning på kyrkan, är något som jag sökt efter för att se vilken roll den spelar i Ekmans ecklesiologi under vardera tidsperiod. Som en del i min koppling till Kristi kropp i Ekmans litteratur har jag även letat efter områden där han refererar till ekumenik, dvs. tanken om kyrklig och kristen enhet.

1.2.2 Genomförande

Arbetsgången i den här uppsatsen kommer att gå till så att jag går igenom och analyserar Ekmans ecklesiologier under två tidsperioder. Den första börjar under perioden då Ekman startade bibelstudiegrupper, vars kärna sedan kom att forma församlingen Livets ord. Den andra perioden var enligt Ekman perioden då en förändring började ta form och han började se kyrkan med andra ögon. Häri undersöks därmed vad Ekmans bild av den rätta kyrkan var och är under dessa två perioder, och om det går att finna en förskjutning i hans ecklesiologi under tidsperioderna. Utifrån hans texter och även vad andra skrivit om honom så har jag gått igenom texterna kronologiskt för att se en eventuell förändring över tid.

1.2.3 Analys och bearbetning

Texterna som ingår i min avgränsning bearbetas utifrån Dulles kyrkomodeller för att jag ska kunna se eventuella avvikelser i hans sätt att beskriva kyrkan. Därför gör jag en kategorisering av vilka kyrkomodeller som kan kopplas till den tidige Ekman och den senare Ekman. Dessa två kategoriseringar kan sedan användas för att få en bild av den eventuella förändring som Ekman har i sin syn kring vad som är den rätta kyrkan. Utifrån Dulles får vi också en förklaring till en eventuell förändring i Ekmans ecklesiologi. Ekmans bild av kyrkan som Kristi kropp och dess eventuella roll i de två perioderna kan då också analyseras.

1.3 Avgränsningar

Mitt intresse ligger i att följa Ekmans syn på enhet inom kristendomen och förändring i inställning till kyrkan och ecklesiologi. Målet är att kontrastera Ekmans tidiga år som en offentlig person till den han är idag. Detta innefattar tidigt 1980-tal till 2015. För att göra en jämförelse mellan uppsatsens kronologiska startpunkt och där vi är idag har undersökningen

delats upp i två tidsperioder, 1980-tal och 2000-tal. Tidsperioden 1980-tal innefattar tiden från början av 1980-talet fram till förändringsperioden vid millennieskiftet. 1980-talets början beskrivs av Ekman som en period med explosionsartat och utvecklande arbete i helt andra fåror än vad han hittills arbetat i. Det var under den här perioden Ekmans karriär som en, i allmänhetens ögon, offentlig person började. Och 2000-talet där Livets ord och Ekmans bild utifrån började förändras. Ekman beskriver slutet av 1990-talet som början för nya tankar kring grundläggande teologiska frågor.⁵ Jag utgår härmed utifrån Ekmans egna avgränsningar där han själv anser sig ha sett och beskrivit två förändringar i sitt liv. Fördelen med att följa Ekmans egna tidslinjer är att jag får en naturlig beskrivning av hur hans religiösa livssyn eventuellt förändrats utifrån hans egen synvinkel. Nackdelar eller risker finns även med detta då jag skulle kunna riskera att bli styrd av hans version och missa delar av intresse.

1.4 Material

Det material som jag kommer att undersöka i den här studien utgörs av memoarer, blogginlägg och undervisande material. Livets Ords grundare Ulf Ekman har bland annat en egen blogg och hemsida där han skriver om sina åsikter, möten och resor. Bloggen uppdateras emellanåt av honom och har även legat nere under längre och kortare perioder. I Ulf Ekmans *Denna välsignade press!* (1996 och 2004) beskriver han vägen från uppväxten på Hisingen till Livets Ords uppkomst. Här beskriver han hur vägen fyllts av både framgångar och motgångar. Han pekar också på det motstånd som varit mot församlingen med förföljelse från journalister, politiker och kyrkliga företrädare. Boken handlar om personen Ulf Ekman och Livets Ords väg. I uppsatsen har jag använt mig av två versioner av boken. Den äldre från 1996 och en andra upplaga från 2004. Dessa två böcker har använts som ett komplement till Ekmans två Memoarböcker *Memoarer. De första stegen 1950-1983* (2011) och *Memoarer. I medvind och motvind 1983-1994* (2013). Böckerna beskriver hur Ekman formats och inspirerats utifrån olika sammanhang och personer under uppväxten. Även hur han fått ta del av olika predikanter och läror under sina olika uppdrag och resor. Vägen från sin uppväxt i Göteborg via resa till USA och studier till bildandet av bibelskolan och församlingen i Uppsala 1983. I Siewert Öholms bok *Pastor Ulf. Samtal med Ulf Ekman* (2008) samtalar Öholm i en intervju med Ekman om olika frågor som berört honom och Livets Ord under tiden som gått från församlingens bildande fram till bokens utkomst. Öholm skriver själv i

⁵ <http://www.sandaren.se/nyhet/ulf-ekman-fann-sin-frihet> 13:02 2016-06-23

förordet att det är en bok som kan möjliggöra en debatt. Han skriver också att han vill försöka ta reda på vem personen Ulf Ekman egentligen är, vad han står för och vad han vill med sin verksamhet. Något som i sig gör boken väldigt intressant då den tar upp viktiga delar kring Ekman som person och då kristen ledare i Livets Ord. Och eftersom boken kom ut 2008 ger den en ganska uppdaterad bild av vart han är på väg i sin tanke kring hans ecklesiologiska syn idag mot hur han såg på det under 1980-talet och 1990-talet. I Ulf Ekmans *Gud staten och individen* (1988) tar han upp tankar kring individen och enhetstänkande. Också kring hur han såg på myndigheter och ledande personer i Sverige under den tiden. Ulf Ekman tar också upp tankar kring enhetstänkande och människosyn i *Ett liv i seger* (1990). Där beskriver han hur Guds ord är styrande över både individen och församlingen. I boken *Urgamla stigar* (2014) får vi ta del av nya tankar kring enhet och kyrkan som Ekman fått under den andra delen av undersökningsområdet. När han ser tillbaka på perioden som gått så pekar han på frågor kring vad som gör en kyrka till en kyrka. Boken är från 2014 så den har därmed aktuella tankar och funderingar. För att knyta an till ecklesiologi och för att ha en mall att följa när jag har läst Ekmans texter har jag använt mig av Stephen Borgehammars *Kyrkans liv* (1993). Boken går igenom ecklesiologiska bilder och system och beskriver vad kyrkan egentligen är. För att analysera Ekmans ecklesiologi använder jag mig av Avery Dulles typologi i boken *Models of the Church* (2002). Dulles har undersökt nutida katolska och protestantiska ecklesiologier och har utifrån dessa tagit fram sex olika kyrkomodeller.

1.5 Tidigare forskning

I det här kapitlet tar jag upp tidigare forskning som har gjorts kring Ulf Ekman och ecklesiologi.

Inte så mycket går att finna när det gäller Ekman och hans ecklesiologi. Det finns en del tidigare forskning som knyter an till Ulf Ekman men inte, vad jag har funnit, något kring hans ecklesiologi. Flertalet handlar om Svenska kyrkan, och just därför är det viktigt att det behövs ecklesiologisk forskning även om t.ex. trosrörelsen.

Jan Eckerdal skriver i sin avhandling *Folkkyrkans kropp: Einar Billings ecklesiologi i postsekulär belysning* (2012) om folkkyrkan. I sin bok skriver han att Svenska kyrkan har använt ordet folkkyrka för att beskriva sig själva. Boken utgår ifrån teologen och biskopen Einar Billings ecklesiologi. Eckerdals frågeställning i boken kretsar kring vad som är folkkyrkans sociala kropp och hur folkkyrkoteologin går att översätta för resten av världen.

Med hjälp av nutida kyrkoteologer diskuteras Billings ecklesiologi och ställer den mot en Kristi kroppscentrerad ecklesiologi. Här uppmärksammar han vissa problem knutna till Billings folkkyrka och frågor kring hur den är en del i vår nuvarande värld. Kyrkor som står bakom Billings folkkyrkotradition måste enligt Eckerdal uppmärksamma problemen och bearbeta dessa.

Fredrik Modéus skriver i sin doktorsavhandling *Gudstjänstgemenskap i folkkyrkan: ett studium av gudstjänstgemenskapens identitet och ställning i Svenska kyrkan* (2015) om gudstjänstgemenskapen inom Svenska kyrkan. I boken frågar Modéus vad som egentligen är en gudstjänstgemenskap. Modéus undersöker gudstjänstgemenskapen i Svenska kyrkan och dess identitet och ställning. Han definierar gudstjänstgemenskapen ”som ett antal människor som genom att synligt fira gudstjänst tillsammans deltar i ett meningsskapande relationellt sammanhang.”⁶ I sin doktorsavhandling ställer han fyra frågor kring gudsgemenskapen: Den första frågan är vilken ställning gudstjänstgemenskapen har i Svenska kyrkan och under vilka villkor den i ett senmodernt samhälle existerar. Däri också hur vi förstår olika slags gudstjänstgemenskaper i ett sociologiskt perspektiv. Hans andra frågeställning är vilken position gudstjänstgemenskapen, under 1900-talet och 2000-talet, har i svensk ecklesiologi. Modéus tredje frågeställning är hur vi teologiskt kan förstå gudstjänstgemenskapen och vilka ecklesiologiska kärnvärden som behöver tydliggöras när det kommer till gudstjänstgemenskapens identitet. Den sista frågan handlar om vilken teoretisk identitet och praktisk ställning som gudstjänstgemenskapen skulle kunna ha i Svenska kyrkan.⁷ Fredrik Modéus formulerar sex kärnvärden och konstruerar en ecklesiologi med gudsgemenskapen som ett nav utifrån hjälp av dessa.

I *Den kristna gnosticisms återkomst: ett studium av Ulf Ekmans teologi* (2004) skriver Kent Gunnarsson i sin doktorsavhandling om modern gnosticism. Han har delat upp avhandlingen i två delar där den första beskriver vad som kan ses som den moderna gnosticisms karaktärsdrag. Den andra delen av hans avhandling handlar om Ulf Ekmans teologi och den första delen är en förberedelse för att kunna analysera Ekman. I avhandlingen undersöker

⁶ Fredrik Modéus, , *Gudstjänstgemenskap i folkkyrkan: ett studium av gudstjänstgemenskapens identitet och ställning i Svenska kyrkan*, Stockholm: Verbum, 2015, s.473

⁷ Modéus 2015, s.473

Gunnarsson om den teologi Ekman då förespråkade kunde ses som ett modernt uttryck för gnostiska idéströmningar. Avhandlingen beskrivs av Gunnarsson som att vilja ge ett bidrag till den akademiska diskussionen om vad modern gnosticism innebär. Han kopplar även Ekmans teologi översiktligt till ett vidare nygnostiskt tankeklimat.

Livets Ord och det svenska samhället (1991) är en artikel skriven av Simon Coleman vilken ingår i *Tro & tanke 1991. 4, Kyrkans dagis* av Jørgen Straarup. Här beskriver Coleman de meningsmotsättningar som Livets Ord förorsakat i det svenska samhället. Coleman inleder med att referera till pingströrelsens uppkomst i början på 1900-talet, frikyrkorörelsens pakt med statskyrkan och del i uppbyggandet av det nya demokratiska Sverige i slutet av 1800-talet.

Coleman gör en historisk koppling till Lewi Pethrus och pingströrelsens framväxt där han menar att det funnits en liknade kritisk syn på Livets Ords framväxt. Coleman beskriver hur Livets Ord sågs som ett hot mot individen och mot det demokratiska svenska samhället.

1.6 Teori

Min teori utgörs framförallt av Avery Dulles kyrkomodeller för att förklara Ekmans ecklesiologi. För att ge en definiering av ecklesiologin refererar jag här först till Stephan Borgehammars kapitel "*Vad är kyrkan*", i *Kyrkans Liv. Introduktion till kyrkovetenskapen*.

Borgehammar skriver att inom dogmatiken används ecklesiologin, läran om "ekklēsi'a", dvs. läran om kyrkan, som en underavdelning. Ecklesiologin har inom dogmatiken olika inriktningar: historisk, kritisk och vetenskaplig. Han skriver att ecklesiologin används som ett hjälpmedel av två olika anledningar. För att förstå olika samfunds karaktär, deras författning och verksamhetsformer. Ecklesiologin används också för att förstå de texter som kyrkovetenskapen studerar. Vilken syn har kyrkan på sig själv, är en av frågorna som ett samfunds verklighetsuppfattning, värderingar och målsättningar bottnar i. Kyrkan är förenad som just en kyrka vid gudstjänst, en kristen kyrkas mest centrala aktivitet. Där visas den samlade kyrkan så som den var menad. Texter utifrån dessa församlingar bidrar därmed till kyrkans självförståelse. För att förstå en författares privata upplevelser är ecklesiologi viktig

då detta inte alltid är tydligt i redogörelserna som läggs fram. Är ”den kristne isolerad från andra i sitt gudsförhållande eller som insatt i en stor andlig gemenskap?”.⁸

1.6.1 Avery Dulles kyrkomodeller

I det följande vill jag använda mig av den amerikanske teologen Avery Dulles typologi över olika ecklesiologiska modeller. Läran om kyrkan, ecklesiologin, kan enligt Dulles delas in i olika modeller för att därigenom urskilja dess karaktärsdrag. Dulles menar att kyrkan kan delas in i olika modeller beroende på situation och synsätt, och att det dessutom finns en stor mängd underkategorier till dessa.⁹ Han väljer dock i sin bok att utgå ifrån sex olika kyrkomodeller: Institution, Mystiskt samfund, Sakrament, Budbärare, Tjänare och Lärjungar.

Kyrkan som en institution är en modell som ser kyrkan som politiskt samhälle. Strukturen är hierarkisk och Dulles menar att den historiskt härstammar från romarriket. Den institutionella modellen bygger inte på en demokratisk grund utan styrs som en enhet av en ledande klass. Det perfekta samhället i den mening då det inte saknas något för att vara fullkomligt som grupp och inte heller är underordnat någon annan. Juridiska ramar finns inom den institutionella modellen som uppehålls på samma sätt som i andra samhällsstrukturer. Detta för att upprätthålla kyrkas auktoritet genom ett förstärkt fokus på lagar och straff. Den institutionella modellen byggs också upp av triumfalism skriver Dulles. Den beskriver kyrkan som en armé mot satan och de onda krafterna. Medlemmarna i den här modellen är de som hängiver sig till de uppsatta regler och lagar som satts upp av ledande präster. katolska kyrkan ses som ett exempel på den institutionella modellen men Dulles menar att den katolska kyrkan är mer än bara den institutionella modellen. Dvs att en kyrka är oftast en balans mellan olika modeller men att den institutionella modellen ingår i de flesta balanserade ecklesiologier.¹⁰

Kyrkan som ett mystiskt samfund, Kristi kropp, med fokus på interpersonella och personliga kontakter med varandra och med Gud. Kyrkomodellen påvisar sin samhörighet och koppling till Gud genom den tillbedjande församlingens gemensamma tro. Dulles skriver att den mystiska samfundsmodellen skiljer sig från den institutionella genom sin informella och interpersonella struktur, i motsats till den formellt organiserade samhällsstrukturen som den institutionella modellen bygger på. Samfundsmodellen bygger på att medlemmarna i gruppen

⁸ Stephan Borgehammar, ”Vad är kyrkan”, i *Kyrkans Liv Introduktion till kyrkovetenskapen*, Stockholm: Verbum, 1993, s.13

⁹ Avery Dulles, *Models of the Church*, New York: Doubleday, 2002, s.2

¹⁰ Dulles 2002, s.26-38

har kontakt med varandra öga mot öga. Organisationen är inte strukturstyrd utan av icke specialiserad karaktär, en gemensam övertygelse om att tillsammans arbeta i samförstånd för att sprida Jesus och apostlarnas förkunnelse. Modellens karaktärdrag bygger också på att gruppen är relativt liten och har en nära relation med varandra. Inom vissa protestantiska grupper har den mystiska samfundsmodellen, menar Dulles, använts som en motsatspol till den institutionella modellen. Vidare präglas den mystiska modellen av en strävan att vara bibeltrogen. Tydligast är de två som finns beskrivna framträdande inom modern katolsk ecklesiologi som bygger på föreställningarna om Kristi kropp och Guds folk.¹¹

Den tredje modellen, kyrkan som sakrament, menar Dulles, har använts av teologer på senare tid som ett verktyg för att föra samman det externa samhällets och det interna samfundets aspekter i en tydlig sammanställning. Att vara som en länk mellan världen och det kyrkliga samfundet. Ett sakrament är en helig rit eller en handling inom kyrkan som ger en gemenskap med Gud. Nattvarden är ett exempel på en sådan nådegåva. Den institutionella och den mystiska modellens bild av kyrkan bryter mot varandra. Den institutionella modellen, menar Dulles, tillåter inte någon utanför organisationen frälsning och enligt den mystiska modellen finns det ingen mening med att gå med i institutionen alls. Där, skriver Dulles, kan sakramentsmodellen binda samman dessa två modeller genom att skapa en närvaro av Guds gåva till människan genom Kristus nåd. Genom sakramentet kan personer nå spirituellt framgång i gemenskap med varandra. Denna framgång skulle, menar Dulles, inte kunna nås i ensamhet utan blir ett resultat av en socialt skapad eller gemensam symbol för Guds närvaro. Målet med kyrkan som ett sakrament är alltså att skapa något att arbeta efter inom kyrkan. Genom sakramentet finns en liturgisk närvaro. Dulles skriver att kyrkan som enbart en institution kan ses som ett tomt tecken, ett ihåligt skal utan en levande gemenskap. Med kyrkan som ett sakrament närvarande blir det aldrig någon frånvaro utav Kristus. Kyrkans mål är att vara mer som Kristus i sitt förhållande till andra. Gud är en del i Kristus och Kristus är en del i kyrkan. Att vara ett tecken för världen för att beskriva att Guds nåd finns för den som är villig att ta emot den. Kyrkan är helig men inte på egen hand utan genom Guds nåd. Det heliga och mänskliga i kyrkan kan aldrig separeras skriver Dulles. Kristus är det kroppsliga sakramentet av Gud som i sin tur gör kyrkan helig. Kyrkan har helgats av Gud i Kristi form. Modellen antyder att vi som människor ännu inte är det som vi är menade att vara utan skall

¹¹ Ibid. S.39-54

Talet om Kristi kropp faller tillbaka på Pauli tal om kyrkan som Jesu kropp i 1:a Kor. Guds folk bygger på gamla testamentets referens till Guds folk som israeliter och Nya testamentets till kristna.

genom kyrkan ta efter Kristus. Kyrkan som ett sakrament skall ses som en manifestation av Guds godhet genom Kristus. Kyrkans mål är att finnas som en länk till Kristus för mänskligheten. Enligt Dulles har inte kyrkan som sakrament fått något större gensvar inom den protestantiska läran.¹²

Kyrkan som budbärare är, menar Dulles, som ecklesiologi genomgripande centrerad kring Jesus Kristus. Bibeln är den primära vittnesbörden för Jesus och Guds tilltal genom honom. En ordets teologi där att evangelisera är den viktigaste punkten för kyrkomodellens medlemmar. Församlingarna samlar till sig människor genom ordet. Tron binder samman gruppen som sprider evangeliet. Att ta till sig ordet och att sprida det vidare till andra är viktigt för medlemmarna inom denna modell. Sakrament är i den här typen av ecklesiologi sekundärt i förhållande till bibelordet, i kontrast till den institutionella och sakrament-modellen. Att evangelisera är den viktigaste delen i den här kyrkomodellen. Kyrkoformen i den här ecklesiologin kännetecknas av kongregationalistkyrkliga karaktärsdrag menar Dulles. Varje kyrka är i sig fullständig för att synliggöra kyrkomodellen och är inte beroende av någon världsomspännande struktur för att tydliggöra sin existens. Däremot är kontakt mellan lokala kongregationer till viss del nödvändig för att stärka ömsesidig interaktion och förmaning. Den här ecklesiologin, menar Dulles, skapar lydnad, ödmjukhet och beredskap för ånger och ombildning. Protestantiska kyrkan har, enligt Dulles, i det stora hela föredragit den här ecklesiologin liksom den femte modellen.¹³

I den femte modellen, ”kyrkan som tjänare”, arbetar kyrkan för att korrigera det ojämna och felaktiga som man menar finns i samhället. Människan är i synd när det kommer till ordet och handlingen. Vi kan handla fritt och därigenom inte göra som vi har lovat och ljuga skriver Dulles. Tidigare modeller har en primär eller en privilegierad roll för kyrkan. Tidigare modeller har tilldelat kyrkan en överordnad roll, men denna modell sätter kyrkan i en underordnad roll som hjälpende och stöttande av människan. Kyrkan lyder under Gud och är inte underordnad världen utan hjälper världen menar Dulles. Den teologiska modellen för den här ecklesiologin skiljer sig från de andra modellerna i vilka kyrkan har en mer auktoritär roll. Dulles kallar den här modellen för ”sekulär-dialogism”. Kyrkan ser världen och möter den som en fullständigt teologisk plats, vilket syftar på den sekulära delen. Utifrån detta försöker kyrkan bedöma tidens tecken. Dialogismen syftar på att kyrkan vill arbeta i området mellan den nutida världen och de kristna traditionerna. Detta snarare än att bara applicera den kristna

¹² Ibid. S.55-67

¹³ Ibid. S.68-80

traditionen som en åtgärd. Dulles refererar till "The Servant Church" när han skriver att kyrkan måste vara Kristi kropp dvs. "den lidande tjänaren". Vi ska som Jesus stå vid hans sida och vara kyrka som en tjänare och hjälpa våra grannar. Kyrkan ska här arbeta för fred, minska fattigdomen, eliminera rasism och arbeta för förskoning mellan olika kyrkor. Kyrkans mission är inte i första hand att värva nya medlemmar till de egna leden. Målet är att hålla människors hopp och strävan vid liv för Guds rike och dess värderingar. Kyrkan vill hjälpa alla människor oberoende av deras bakgrund och var dem befinner sig.¹⁴

Den sista modellen benämner Dulles "lärjungakyrkan" och bygger på att kyrkans medlemmar skall studera för att formas. Kristendom beskrivs här, menar Dulles, som en livsstil där målet är att följa Jesus som den rätta vägen. Kyrkan beskrivs också av Dulles som lärjungarnas samfund. Jesus är den rätta vägen och under hela sin aktiva tid på jorden utbildade han lärjungar. Inom alla kyrkostrukturer har det alltid funnits någon form av lärande. I Nya testamene, skriver Dulles, nämns av flertalet författare just konceptet med lärjungamodellen. Kristen mission nämns i Markusevangeliet och ges däri en speciellt framstående position som bemyndigad. Så länge kristendomen var en minoritet var kontakten mellan kyrkan och lärjungamodellen stark. Dulles pekar på att när kristendomen gick från att vara en förföljd minoritet till en etablerad religion tappade modellen lite av sin funktion även om den inte försvann helt. Alla kristna skulle ta emot värderingarna och prioriteringar upprättade av Jesus och utöva en sorts inre lärjungamodell. Lärjungamodellen, menar Dulles, ställer höga krav på sina medlemmar då dessa förväntas gå djupt in i den kristna världen och sätta Kristus före familj, vänner, egendom och personliga mål i livet. Han menar att även om det inte finns så mycket skrivet om det i romersk-katolsk teologisk litteratur är lärjungamodellen inte främmande i katolsk tradition.¹⁵

2. Bakgrund

Livets ord och Ulf Ekman

Livets Ord är en fri och samfundsobunden församling som väljer att tolka bibeln utifrån väckelserörelsens anda. Det vill säga väckelse genom kristen förkunnelse med mål att omvända och frälsa människor. Församlingen skapades i Uppsala och har där också sin

¹⁴ Ibid. S.81-94

¹⁵ Ibid. S.195-217

produktion av böcker. Pastorena i församlingen får sin utbildning på Rhema Bible Training Center vilken har sin grund i den amerikanska väckelserörelsen. Ett exempel på detta är den starka fokuseringen på bibeln. Bibeln är den enda rätta vägen när det kommer till tron på Gud och hur vi ska tillämpa den. Andedop och helandet genom tron är andra exempel på detta.

Livets ord grundades 1983 av Ulf Ekman i Uppsala och har församlingar på flera platser. I Sverige har, utifrån Uppsala, församlingar bildats i Gävle, Huskvarna och Göteborg. Internationellt har Livets ord församlingar i Moskva, Donetsk, Jerevan, Baku, Dusjanbe och Chudzjand. Dvs. Ryssland, Ukraina, Armenien, Azerbajdzjan och Tadzjikistan. Trosrörelsen och Livets ord blev nationellt sett en del av utvecklingen och fortsättningen inom den karismatiska rörelsen. Allt från katolska kyrkan till Pingströrelsen innefattar den karismatiska rörelsen, när det kommer till trosformer och trosuttryck. Globalt sett hör Livets ord till den pingstkarismatiska rörelsen.¹⁶

Ekman beskriver hur han under slutet av sin gymnasietid levde i en väldigt sekulariserad miljö. Han beskriver det som en del i hans bakgrund och inget som han ångrar utan att det enbart var kul. Det var även i den här miljön som han via en nära kompis, som just hade blivit frälst, började bearbeta sina tankar kring ekumenik. Han beskriver det som att den helige anden blev en del i hans liv. Den kom till Ekman genom hans dåliga samvete som, han menade, berodde på att han inte levde som han lärde. Här beskriver han att han hade vissa ideologier och talade på ett visst sätt, men upplevde att han inte handlade därefter. Vännen, sedan flera år tillbaka, vände han ryggen till. Ekman upplevde hela situationen med att han blivit frälst som obehaglig. Här menar Ekman att även om han till att börja med hade reagerat negativt och fördomsfullt, så var det något som väcktes i honom. Ekman blev ett halvår senare kristen och säger sig då ha förstått att dessa tankar var ett verk av den helige ande.¹⁷

Aronson skriver att Ashram-rörelsen¹⁸, under Sten Nilsson¹⁹, inom Metodistkyrkan fungerade som en mittpunkt för andedöpta kretsar inom och utanför samfundet. Prästgymnasiet Fjellstedtska skolan och studenter vid universitetet knöt an till Ashram-rörelsen, samt låg- och högkyrkliga rörelser inom Svenska kyrkan. Den karismatiska väckelserörelsen berörde dessa

¹⁶ Anders Gerdmar, "Livets ord", I Invar Svanberg & David Westerlund (red.), *Religion i Sverige*, Stockholm: Dialogos, 2008, s.185-186

¹⁷ Siewert Öholm, *Pastor Ulf: samtal med Ulf Ekman*, Stockholm: Sellin & partner, 2008, s.27-28

¹⁸ Ashram är sanskrit vilket betyder "ledigt från arbete", Österländsk gemenskapsform, Rörelsen grundad av Stanley Jones, 1884-1973, Innebar att söka kristen andlig gemenskap avsides tillsammans. (www.kristnaashram.se)

¹⁹ Pappa till Ekmans fru Birgitta

grupper och kom att ha stor betydelse för Uppsala. Under slutet av 1970-talet fanns inom de här grupperna majoriteten av den grupp som kom att bilda Livets Ord och Livets Ord Bibelcenter. Kenneth Hagin²⁰ och E.W. Kenyon²¹ blev introducerade genom Sten Nilsson både i Uppsala, inom kretsar som tagit del av den karismatiska väckelsen, och i Ashramrörelsen. Väckelsen spreds också in i nya kretsar när Ekman blev studentpräst vid Sveriges Evangeliska Student- och Gymnasisterrörelse (SESG) 1979-81. Där fick den dessutom ett starkt inslag av trosförkunnelsen. Den grupp på 300-400 personer som samlades, efter att Ekman senare lämnat SESG, för hans bibelstudier och gudstjänst, utgjorde till vissa delar den innersta gruppen av Ekman och Nilssons Livets Ord vid grundandet 1983. Livets Ord blev med sitt expansiva arbetssätt, inom ”den karismatiska väckelsens teologi och fromhetsliv i en församlingsmiljö”, den största och första församlingen inom dessa områden.²²

Mentor till Ekmans tro och helande kom Lester Sumrall²³ att bli efter att ha under tidigt 1980-tal. Grunden för Livets Ords starka missionsinriktning kom från Lester Sumrall och Sten Nilssons inflytande.²⁴ Ekman skriver att han genom Nilsson fick en inbjudan att följa med till USA. Han ordnade så att Ekman fick följa med på en av hans anordnade resor för att få studera den karismatiska väckelsen. Första besöket kom att bli Rhema Bible training centre i Tulsa Oklahoma, där han hade som mål att lyssna på Kenneth Hagin. Dock blev första seminariet av en slump att lyssna på Lester Sumrall. Ekman beskriver hur Guds ande kom över honom under ett möte där Sumrall talade. Han skriver om hur han såg det här tillfället som avgörande för hans bild av sitt uppdrag i livet. Ekman beskriver det som en blixt som slog ner i honom och han visste att det gällde honom. Ekman skriver att han hade fått en kallelse från Herren att lyda honom ovillkorligt oavsett vad det gällde. Han kopplade långt senare detta till den svenska kristenheten och förändringarna som skulle komma i det religiösa landskapet. Genom Sumralls möten började han förstå att detta var hans rätta element. Han menar att det var här han förstod att det var i andens kraft han ville leva och arbeta. Ekman skriver om hur att han senare färdades till Oral Robert University i Tulsa. Ekman skriver att han, under sin vistelse där, upplevde den helige anden på ett konkret sätt. Det fanns en öppenhet, en kärlek till Gud och en tro på att han skulle utföra mirakel som var enastående

²⁰ 1917-2003, Amerikans predikant, Grundare av Rhema Bible Church, Förespråkare av JDS-läran (www.rhema.org/)

²¹ 1867 – 1948, Amerikansk pastor och evangelist, Trosrörelsens grundare, Förespråkare av JDS-läran (<http://www.kenyons.org/>)

²² Aronson 2014:54-55

²³ 1913 –1996, Amerikansk pastor och evangelist, Grundare av Lester Sumrall Evangelistic Association (www.lesea.com)

²⁴ Gerdmar 2008, s.185-186

och genuina. Ekman jämför här med vad han ansåg var en direkt motsats till det svenska samhället. Han menar att det var en lättnad att uppleva ett sådant klimat, till skillnad från vår inträngda, negativa och ängsliga tro, och vakande och kritiserande livshållning som vi har i Sverige.²⁵

Livets ord fick under 1980-talet och början av 1990-talet mycket uppmärksamhet i media. Bland annat anklagades Livets ord för att ha sett sjukdom som ett straff för synd enligt pressen. En uppfattning som församlingen tog avstånd ifrån. Ekman skrev själv i *Doktriner* att han inte förespråkade JDS-läran²⁶, vilket var ett av påståendena som församlingen sas lära ut. Under den perioden riktades mycket hård kritik mot Livets ord då församlingens lära kallades för en ”framgångsteologi”, ett numera inte längre så vanligt använt uttryck i sammanhanget.²⁷

Det centrala i Livets ord är församlingen. Lokalen i Uppsala rymmer 5500 personer.²⁸ Livets ord och Ulf Ekman arbetar sedan 2001 på en internationell nivå med mål att starta 15 centra av den typ som finns i Uppsala. I sex länder hittills har sådana centra upprättats. Ett av dessa internationella arbeten är att hjälpa ryska judar undan antisemitismen som ökat i landet, detta under namnet *Operation Jabotinsky*. Barnhem, mat och medicin till behövande är andra områden som Livets ord arbetar med. Teveverksamhet, böcker på ett 30-tal språk och andra media är verksamheter där Livets ord arbetar internationellt för att sprida sitt budskap. Livets ords församling arbetar med utbildning och global expansion genom sina skolor. 1985 startades en kristen skola och ett gymnasium, där grundskolan år 2007 hade 700 elever. Sedan 1994 har Livets ord också en högskola med internationell koppling genom *Oral Roberts University* i USA där högskolan agerar som en filial till universitetet.²⁹

Öholm beskriver gudstjänsterna inom Livets Ord utifrån tre företeelser. Det första han nämner är det internationella inslaget. Kyrkans långsidor täcks med alla världens flaggor med Sverige, USA och Israel först i ledet. Sångglädjen är det andra han nämner. Den musikaliska professionaliteten och rytmerna i gudstjänsternas inledning. Den liturgiska ordningen är det han nämner som tredje punkt. Den två timmar långa gudstjänsten inleds med vad Öholm beskriver som en liturgisk lovsång. Efter detta inleds en allmän kyrkobön för landet och för hemstaden Uppsala. Bönen fortsätter sedan med att be för alla andra kristna, för abortsituation

²⁵ Ulf Ekman, *Memoarer. De första stegen 1950-1983*. Uppsala: Livets ords förlag, 2011, s.254-260

²⁶ Jesus dog andligen, Att Jesu skulle ha förts ner till helvetet efter korsfästelsen. (<http://ulfekman.nu/>)

²⁷ Gerdmar 2008, s.185-186

²⁸ Ekman, *Denna välsignade press! Historien om Livets Ord.*, Uppsala : Livets ord, 1996 s.11

²⁹ Gerdmar 2008, s.186-187

och för Israel. Som avslutande böneavsnitt ber man för sjuka som skickat in brev och lappar beskrivande deras situation. Upplägget upprepas varje söndag och här ingår också fördjupad information om församlingens verksamheter. I de efterföljande sångerna är det många deltagare som följer den med hela kroppen involverad, ståendes med händerna lyfta. Vanligtvis så avslutas gudstjänsten med predikan vilket är det längsta momentet och kan hålla på i upp till en timma. Alla gudstjänster spelas in och webbsänds för att även nå ut till de som inte är på plats.³⁰

Den upprördhet och känslor som uppstod under 1980-talet skapade Livets ord som idag kan vara svår att förstå. Diskussionen kring framgångsteologi var ett ämne som skapade splittringar i flera församlingar. Livets ord var då inom pingströrelsen ett laddat ämne.

Inom Livets ord återfinns numera både svenskkyrkliga och katolska talare. Under 2000-talet har Livets ord gått mer åt att bli en del av den svenska kristenheten. Att en ledare för pingströrelsen predikade på Europakonferensen³¹ så som hände 2011 skulle varit omöjligt under 1980-talet. Livets ord uppges gå mot en förändring från tidigare förhållningssätt och kyrkosyn genom bredd.³²

3. Undersökning

I undersökningen i kapitel 4 kommer jag att gå igenom och analysera Ekmans ecklesiologier under två tidsperioder. Den första börjar under perioden då Ekman startade bibelstudigrupper, vars kärna sedan kom att forma församlingen Livets ord. Den andra perioden var enligt Ekman perioden då en förändring började ta form och han började se kyrkan med andra ögon. Häri undersöks därmed vad Ekmans bild av den rätta kyrkan var och är under dessa två perioder, och om det går att finna en förskjutning i hans ecklesiologi under tidsperioderna.

3.1 1980-tal

Ekman skriver i *Ett liv i seger* att församlingen är vad som han liknar vid ett basläger för soldater. Församlingen är inte till för att vi ska be för varandra eller någon social förening utan en plats för soldaterna att få instruktion och inspiration. Församlingen skall vara som en

³⁰ Öholm 2008, s.7-8

³¹ Startade 1984, i Uppsala, Livets ords internationella konferens.

³² <http://www.dagen.se/de-kyliga-relationerna-har-tinat-1.107442> 04:15 2016-06-20

familj med kärlek och omvårdnad. För att det ska fungera lyckligt och harmoniskt krävs auktoritetsordningar med andligt ledarskap i varje församling. Han menar att det andliga ledarskapet är som officerare som leder striden, inspirerar, instruerar, tränar och vårdar. Men det är den troende som skall göra jobbet. Utan eller med en felaktig undervisning får den enskilde troendes initiativ och handlingskraft inte något utrymme. Den troende, menar Ekman, behöver få veta att han/hon kan utföra övernaturliga bedrifter till Guds ära. Utan den här utbildningen kan inte det individuella initiativet komma fram och vi blir passiva. Människor låter sig styras och domineras av ett ledarskap, menar han, vilket inte är rätt. Ekman menar att utan individualismen får djävulen styra med sina irrlära och lyckas därför stoppa den breda väckelsen. Det som den troende innerst inne försöker att uppnå blir enbart till drömmar, skriver han. Något som inte fungerade, menar han, är ett delat ledarskap inom församlingen. Detta var något som gjorde att både ledarskapet och den enskilde individen blev lidande. Genom Gud får vi, skriver Ekman, var och en egen auktoritet. Fortsättningsvis skriver han att människor hittar sin egen plats att tjäna Gud genom vilket skapar ordning. Ekman menar att vi inte ska vara styrda av ett nationellt ledarskap. Det är något han säger att han inte tror på, att bli granskad i sina andliga initiativ och att vänta på godkännande. Vi bör aldrig hamna i ett sammanhang där vi leds den här typen av undervisning i våra andliga liv menar Ekman. Gud tillåter inte det gamla ledarskapet att stoppa allt som är nytt. Ekmans åsikt är att den helige Ande ger den troende enskilt ledarskap och stadga. Han skriver också att den lokala församlingen får genom Gud ta del av hans arbete med Kristi kropp så som han gjorde med Jesus.³³ Församlingen är Kristi kropp, Guds armé, Guds familj och Kristi brud, menar Ekman. Församlingen är inte bara en av dessa utan allihop.³⁴

Intressant i sammanhanget är också att uppmärksamma hur Ekman i boken tar avstånd från den katolska kyrkan som ett "antikristligt religiöst system". Intellektuella, sekulariserade kristna som med glädje tar emot ett antikristligt religiöst system är tragiskt att se, menar Ekman. Religiösa andemakter är vad som kommer av de riter och processioner som utförs, inte Guds härlighet. Han skriver också att han anser att falsk ekumenik är inte räddningen för Sverige utan reningen i Jesu blod. Han skriver att detta bedrägliga system innehåller "andemakter som har en enorm påverkan på människor". Hur många har, istället för att

³³ Ulf Ekman, *Ulf, Ett liv i seger.*, Uppsala : Livets ord, 1990 s.182-185

Kristi kropp: en traditionell benämning på kyrkan.

³⁴ Ekman 1990, s.213

genom tron på Jesus, gått evigt förlorade till en plats i himmelen ”genom madonna-tillbedjan”.³⁵

Därför tar vi en stark ställning i andevärlden och binder upp allt orent inflytande över de nordiska länderna och begär att det som de religiösa andemakterna önskar skall gå om intet. Vad Sverige behöver är inte religiositet, utan överflödande liv i Kristus Jesus, genom människor som själva blivit renade i Jesu blod och upplevt vad det innebär att leva i kraft av Jesu seger. Församlingen är inte på väg tillbaka till religiös fångenskap, utan på väg ut i mer frihet och mer av Guds härlighet och kraft. Guds härlighet, inte religiositet och humanism, kommer prägla henne starkt under 90-talet.³⁶

Han pekar på att i anden ta en stark ställning som troende är viktigt. Alla är älskade av Jesus men vi kämpar inte mot kött och blod. Ekman skriver att vår kamp ligger i ”himlarymderna” mot andemakter och andefurstar.³⁷ Vad som således framträder, skriver Ekman, är en andlighet med starkt individualistiska förtecken. Via Gud får människor var och en egen auktoritet, menar han, och hittar vår egen plats att tjäna Gud vilket skapar ordning. Ekman menar att vi inte ska vara styrda av ett nationellt ledarskap. Han uttrycker här att han inte tror på att bli granskad i sina andliga initiativ och vänta på godkännande. Människor bör aldrig hamna i ett sammanhang där vi leds av den här typen av undervisning i våra andliga liv menar Ekman. Gud tillåter inte det gamla ledarskapet i katolska kyrkan att stoppa allt som är nytt. Han skriver att den helige Ande ger den troende enskilt ledarskap och stadga. Han menar också att den lokala församlingen får genom Gud ta del av hans arbete med Kristi kropp så som han gjorde med Jesus.³⁸ Församlingen är Kristi kropp, Guds armé, Guds familj och Kristi brud, menar Ekman. Församlingen är inte bara en av dessa utan allihop.³⁹

Ekman riktar kritik mot katolska kyrkans ecklesiologi genom att peka på att människor i den katolska kyrkan blir invaggade i den falska säkerhet som sakramentstron med sin vidskepelse bidrar till. Han påvisar i texten det kyrkliga smyckade livet med allt från vaxljus, krucifix och madonnor, till klädesdräkter och ett otal högtidsdagar i tron om att få komma till himlen. Vägen till himlen går inte genom helgondyrkan, fetischer, fabler, sägner och religiösa traditioner skriver Ekman. Enbart genom bön finner den kristne vägen till himlen. Väckelser har i alla tider förföljts av den romerska kyrkan genom sitt oerhörda maktanspråk menar han. Ekman fortsätter sin kritik mot katolska kyrkan genom att peka på att den har sina rötter i mycket falsk religiositet full med ockulta inslag. Kallad för ”den stora skökan som dricker de heligas

³⁵ Ekman 1989 Vad i hela världen har påven i Uppsala att göra? S.12-13 MAGAZINET, JUNI

³⁶ Ekman 1989 Vad i hela världen har påven i Uppsala att göra? S.12-13 MAGAZINET, JUNI

³⁷ Ekman 1989 Vad i hela världen har påven i Uppsala att göra? S.12-13 MAGAZINET, JUNI

³⁸ Ekman 1990, s.182-185

³⁹ Ibid. s.213

blod” av troshjältar i alla tider, såsom Johan Huss, Luther, Wesley m fl. I många drag idag och genom historiens gång påminner hon om Uppenbarelsebokens stora sköka.

Men Ekman är inte bara negativ till katolska kyrkans medlemmar. I en passage kallar han katolska kyrkan för världens största pingstsamfund och menar att det finns många frälsta människor inom det religiösa systemet. Dessa frälsta människor har flera andedöpta Jesus-troende menar han. I ett system fullt med religiösa andemakter med människor som Gud av nåd har frälst. Han pekar på att områden som de har tappat vill dessa andemakter återerövra. Med ett munkväsende och ordensväsende med grundpelare inom askesen. Spåka sig från det jordiska och ta avstånd från det materiella var vägen till himmelriket enligt den katolska modellen menar han. Ekman refererar till att gnosticismen är det som föraktar det materiella. Guds verk ses inom kristendomen som en gåva. En gåva förkastas inte utan förvaltas, materiella så som andra gåvor menar han. Den som förkastar och föraktar en av gåvorna i form av äktenskapet är demoner enligt 1 Tim 4:1-3. Ekman skriver att genom nåd allena blir en människa frälst och att tro på Guds verk på Golgata genom Jesus skapelse kan en människa bli född på nytt. Inte genom dop, nattvarden eller något annat av de katolska sakramenten blir en människa frälst menar han.⁴⁰

Det är omvändelse och pånyttfödelse som gör att människor blir lemmar i Kristi kropp, inte dop, mässor och påvliga välsignelser. Jesu fullbordade verk på Golgata.⁴¹

3.2 2000-tal

I sin bok *Urgamla stigar* från 2014 talar Ekman om hur han under sina första år som kristen hade tre grundläggande saker som han var helt upptagen av. Han skriver att han under den här tiden inte lade speciellt mycket tid åt tankar kring kyrkan och Kristi kropp. Det som då var viktigare för honom var ”den personliga kristna trons erfarenheter och tillväxt, behovet att tränga in i Bibelns sanningar och behovet av att nå ut med evangeliet till dem som inte känner Jesus”.⁴² De senaste 30 åren har han varit upptagen med församlingsbyggande och mission. Slutet av 1990-talet var början för nya tankar kring grundläggande teologiska frågor. Vad är det som gör att en kyrka kan kallas för en kyrka? Vad Gud har för framtidssyn för sitt folk kring enheten? Ekman skriver att han då börjat förstå att ingen människa eller församling,

⁴⁰ Ekman 1989 Vad i hela världen har påven i Uppsala att göra? S.12-13 MAGAZINET, JUNI

⁴¹ Ekman 1989 Vad i hela världen har påven i Uppsala att göra? S.12-13 MAGAZINET, JUNI

⁴² Ulf Ekman, *Urgamla stigar*, Uppsala : Keryx/Livets ords förlag, 2014, s.9-10

samfund eller rörelse kan leva enskild. Genom enskildhet förloras en del av ”den fullhet Gud vill ge” och självskhet uppstår. Han menar att det finns både falsk och sann enhet och att frågan inte är lätt att besvara. Rädslan för den falska enheten får inte gå ut över den sanna och därigenom få oss att förkasta även den.⁴³

I tidskriften *Keryx* skriver Ekman om ecklesiologi och distanserar sig från vad han beskriver som ett frikyrkligt ointresse för ecklesiologiska frågeställningar. Det, skriver Ekman, kan vara svårt att diskutera kring ens ecklesiologi, men den används som ett sätt att ”distansera sig från andra kristna”. Det finns till stor del inom de frikyrkliga sammanhangen inte plats för dessa diskussioner, då särskilt inom den pingst-karismatiska delen. Diskussionen är redan bestämd utifrån en specifik historisk situation då det mer eller mindre tas för givet. Inom frikyrkliga kretsar ligger betoningen på Jesus, hans person och hans verk. Då det är Jesus, Anden och bibeln som är viktig känns dessa frågor oviktiga och ointressanta. Att finna frälsning och arbetet med evangelisation och mission är det yttersta och viktigaste ärendet. Förutom detta är allt annat mer eller mindre ointressant. Ekman menar att det tidigare även var hans åsikt och håller med om att det ”yttersta och viktigaste ärendet” är människans frälsning. Men allt annat är inte längre en del av periferin som tidigare var fallet då de ”evangelikala grundsanningar” var det enda som var centralt. Ekman beskriver att han genom åren både vuxit och fördjupats i sin tro.⁴⁴ Ekman skriver i boken *Urgamla stigar* att vi i vårt västerländska samhälle blir, när vi ska förstå frälsning, väldigt självcentrerade och utgår från vår subjektiva erfarenhet. För att förstå vad Kristi kropp är räcker det inte med det individuella och personliga erfarenheter. Tror en människa på Jesus och på Anden tror han eller hon också på kyrkan, Kristi kropp menar Ekman. Kyrkan är andens ”hemvist på jorden” och det går inte att skilja dessa åt. Han skriver även att dessa två hör ihop på ett sätt som gör att vårt andliga liv skulle drabbas av stora och svåra konsekvenser ifall de skulle delas på. Kyrkan är en avskild plats vilken människor kallas till för att bli ett ”heligt egendomsfolk inför Herren”. Kyrkan är bestående av fyra väsen i en enda kropp vilket gör den till att vara både en enhet, helig, universell och apostolisk.⁴⁵ Inom den pingst-karismatiska kristenheten idag, menar Ekman att, det behöver diskuteras kring kyrkans väsen, dess form och uppdrag. Utan förståelse för dessa hamnar vi i en farozon i frågor både kring kyrkan, evangeliet och

⁴³ Ekman 2014, s.9-10

⁴⁴ Ulf Ekman, *Spelar kyrkosyn någon roll?* *Keryx* nr3 2011 s.7-8

Livets Ords Förlag omfattar utgivning av böcker och inspelningar i olika format. Förlaget ger även ut den teologiska tidskriften *Keryx*.

⁴⁵ Ekman 2014, s.15-16

livet i Anden.⁴⁶ Ekman skriver att kyrkan är en Guds gåva till oss för att hans verk skulle kunna fortsätta att finnas kvar på jorden. Guds närvaro ges uttryck i kyrkan. En gemenskap med Kristus som gått förlorad genom syndafallet återupprättas i kyrkans gemenskap. Kyrkan förmedlar tro och frälsning och är därigenom ett nådemedel. Kyrkan är inte enbart en tillfällig byggnadsställning utan ett alltings mål. En för människan helt avgörande och nödvändig plats för vår frälsning, helgelse och förhärligande. Ekman pekar på Paulus beskrivning av den som vår moder som föder, när, stärker och uppfostrar oss.⁴⁷ Däri menar han finns den teologiska spänningen mellan den sakramentala och den icke-sakramentala synen på kyrkan.⁴⁸

Ett annat ställe där Ekman artikulerar en liknande kyrkosyn är i en intervju med journalisten Siewert Öholm. På frågan kring om Sverige är ett kristet land så svarar Ekman att han menar att Sverige är ett efterkristet land. Ett land som en gång var ett kristet men som inte längre är det. Han påpekar dock att det finns kristen kultur i landet men att den håller på att försvinna. Han menar att vi står på gränsen till om det kommer att finnas kvar någon kristendom i Sverige eller om den kommer att få en nytändning.⁴⁹ Vi har, menar han, förenklat vår struktur kring den ursprungliga förkunnelsen så att den inte längre har samma bärkraft. Ett samhällstillvänt socialt evangelium istället för bibeltrohet.⁵⁰

Ekman pekar på att i botten av den moderna väckelserörelsen finns en klassisk evangelikal trosmodell. Bibeln centrerar dess olika karaktärsdrag inom den protestantiska väckelsekristendomen. Även om trosmodellen kan se olika ut så innefattar den i princip samma ”karaktäristik. Guds ord, den enskildes omvändelse, uppfyllelsen av Anden och helgelsen i det kristna livet, samt den troendes plikt att avangelisera och missionera”. Han skriver att det grundläggande i den kristna tron är bönen och bibeln som kraftkälla och vittnesbördet om Jesus ett kall. De är nödvändiga och föredömliga i sig men beskriver inte den kristna tron fullt ut. Det som fördjupats utifrån den grundläggande kristna tron, menar Ekman, är synen på Kyrkan. Den minimalistiska och pragmatiska, praktiskt inriktade synen på Kyrkan är inte längre tillräcklig. Det som är den avgörande fördjupningen inom kristendomen handlar om vilka vi egentligen djupast sett är. Ecklesiologin kommer här in för att förklara ett mer långsiktigt perspektiv. ”Att leva i en ogenomtänkt, omedveten kyrkosyn är att leva i stunden”. Jesus som Herren i sin kropp är något som vi inte kan prioritera bort.

⁴⁶ Ibid. s.27

⁴⁷ Ibid. s.68

⁴⁸ Ibid. s.191

⁴⁹ Öholm 2008, s.13

⁵⁰ Ibid. s.19

Ekman skriver att det blir tydligt vilken underliggande kyrkosyn han har. Där han menar att den frikyrkliga kyrkosynen är ”nonchalant, ytlig och ointresserad av dessa frågor”. Att långsiktigt forma, fostra och leda människor in i Kyrkans inre liv kan hämmas utav viljan att evangelisera. Hur viktigt evangeliserandet än är så är att bevara människorna kvar i tron det viktigaste. Tanken kring nödvändigheten av en genomtänkt kyrkosyn fanns kanske inte tidigare men Ekman menar att något fattades i den frikyrkliga kyrkosynen. När vi smalnar av vår förkunnelse och vår betoning i det kristna livet kan vi lätt tappa något väsentligt. Det är genom popularisering, förkortning och förenkling som vi riskerar att tappa något på vägen även om det kan tyckas göra nytta för stunden. Viktiga och grundläggande element riskerar att utelämnas då människor uppfattar det som sägs. Ekman menar att bevara oss i en kristen tro och vara en autentisk kyrka är delar som riskerar att falla bort genom att vi är reduktionistiska i vår syn på kyrkan. Att det kristna livet inte kan vara en massa dogmer, utan det skall formas utifrån erfarenhet är ett exempel på detta som Ekman pekar på. Han menar att vi skall följa vår egen väg inte vad andra säger. Här pekar han även på att ordning och struktur i församlingen inte skulle vara så viktiga eller nödvändiga frälsningsordningar. Han skriver också att det yttre inte skulle spela någon större roll och stå i vägen för den inre friheten.⁵¹ Vad Ekman verkar vilja säga i sin artikel är att det finns en risk med en allt för individualiserad religiositet.

Vi lever i ett klimat starkt präglad av individualism, relativism, pragmatism och aktivism. Det vore väl märkligt om inte kristenheten också är präglad av detta⁵²

En gemensam samlad bild av vad kyrkan är behöver det nödvändigtvis inte vara bara för att det återfinns på bibelställen. Detta antas per automatik som bibeltro även om det absolut inte behöver stå i enlighet med vad som står i bibeln.⁵³

Ekman beskriver hur det som han påvisat under en längre tid är på väg att bli tydligare. Det vill säga att gränserna inte går mellan samfunden i kristenheten. Gränserna går mellan tro och otro, mellan förkunnelse och förnekelse och mellan liberal kristendom och den mer klassiskt kristna tron. Han menar att det här i grund och botten finns människor som har en grundläggande längtan efter Jesus med en grundläggande tro på bibeln och som tillsammans vill gestalta det som bibeln talar om. Oavsett om det är i Svenska kyrkan, katolska kyrkan, bland pingstvännen, karismatiker eller dylikt så är det detta som är det genuina i församlingen.

⁵¹ Ekman 2011, s.8-10

⁵² Ibid. s.10

⁵³ Ibid. s.10

Förändringarna i gränsdragningar mellan samfunden, menar Ekman, kommer att medföra nya församlingsbildningar och koalitioner. Han pekar på att det sen 1900-talets början funnits en strävan att föra samman de olika samfunden men att det inte åstadkommits så mycket. Samfunden skulle därigenom få ett organisatoriskt och strukturellt samarbete på en högre nivå. Han menar att han inte vet om det är genomförbart men tror att det måste ske med ”en slags hjärtats gemenskap där man hittar varandra och har respekt för varandra och bejakar och befruktar varandra”. Han tror inte att det skulle innebära några strukturell enhetssträvan utan syftar enbart på att upptäcka varandra och uppskatta varandra. Han menar att det är många som skulle ogilla hans uttalanden om att bejaka och berikas av varandras ekumenik. Den helige Ande behöver här, precis som skett i hans eget liv, bryta ner dessa människors antiekumeniska propaganda för att de ska kunna se att de har varit fördomsfulla och se sakligt. Han syftar på sig själv som studentpräst och hans intresse av den karismatiska väckelsen och trosundervisningen. Han var då, menar han, inte så kunnig. Ekumenik och enhet var inte det primära vilket gjorde att de drog på sig kritik och strid. Under den tiden var det överlevnad som gällde för Livets ord i första hand och det var först under vägens gång som synen på enhet blev mer och mer viktig. Han ser på detta som en Guds kallelse att få ”förkunna trosundervisning, uppmuntra och inspirera tron och skapa en trons ande i det här landet”. Kristi kropp måste förenas för att människor ska kunna leva och tro. Tidigare var han fördomsfull, upptäckte han. Hans förändring i inställning till enhetens betydelse fick honom att förstå att han varit likgiltig och haft fel om vissa saker.⁵⁴

3.2.1 Katolska kyrkan

Ekman menar att enheten inte bygger på teologisk eller strukturell grund utan på att kunna se att kristligheten har en gemenskap. Han beskriver att katoliker idag är hans systrar och bröder. I den apostoliska trosbekännelsen kan man finna gemenskap. Så länge du kan erkänna att Jesus är Gud och erkänna treenigheten är det inga problem, menar han. Den starka Mariakulturen inom ortodoxa kyrkor och den romerska-katolska kyrkan var man inom svensk frikyrklighet helt allergisk mot. Här pekar Ekman på att även han var en av dessa som delade de här tankarna och kritiken. Han erkänner sig ha hakat på detta så som mycket annat och menar att det var något som ärvts från Luthersk och frikyrklig inställning. Han menar att det är något vi ibland behöver bearbeta eller att det är frågan om fördomar. Vi måste sätta oss in i tankarna och läsa om det innan vi kommer med åsikter utan grund. Han menar att inom

⁵⁴ Öholm 2008, s.55-58

frikyrkan så måste människor upphöra att vara motståndare till att Maria nämns. Han vill istället hitta ett område där kristligheten kan finna grundligheten. En del i den kristna tron där det går att mötas och finna en ömsesidig respekt. Att vara teologiskt sund och intellektuellt hederlig innebär att kunna möta och diskutera frågor som kan skapa konflikt. Ekman ser sin kallelse idag att verka för en ny typ av kristen enhet där han får leda och skapa. Han vill här se på vad som är kulturkristendomens problematik och väckelserörelsens problematik och finna en väg som når ut till folket. Låta människor från en ny generation ta del av det fulla evangeliet i den helige andes kraft.⁵⁵ Ekman anser att han tidigt i sitt liv fick vissa ord som han sedan arbetat utifrån. Orden var tro, mission, enhet och härlighet där enhet är något som han menar börjat komma nu. Enhet är något som han arbetat med under några år och som han tror kommer att bli viktigt för den kristne i framtiden. Att vara kristen i framtiden kommer att vara tuffare och då behövs det en enhet, för kristendomens överlevnad.⁵⁶ Ekman menar att det historiskt sett funnits en längtan efter fördjupning och däri enhet bland de nya karismatiska kyrkorna när de växt kraftigt och blivit etablerade. Det går inte att ignorera någon längre tid då det står tydligt i Nya testamentet. Identitetsproblem uppstår då när man byggt sin hela existens på att inte vara som alla andra. Detta eftersom det är med dessa andra som det byggs enhet med. Den egna identiteten som kyrka och att öppna sig för andra kyrkor.⁵⁷

4. Diskussion

Hur ska vi då kategorisera den ecklesiologi som har kommit till uttryck i Ekmans teologi? I det här kapitlet kommer en analys av undersökningen av Ekmans texter. Diskussionen är uppdelad i två tidsperioder utifrån undersökningens uppdelning.

4.1 1980-tal

Det verkar som att den tidige Ekman accepterar en till viss del mystisk samfundsmodell, dvs. att det finns en sann kyrka som inte följer samfundsgränser. Ekman tar visst avstånd från den institutionella modellen i katolska kyrkan. Där använder han den katolska kyrkan som exempel för nackdelarna med den institutionella modellen. Den tidige Ekman pratade om att

⁵⁵ Ibid. s.58-63

⁵⁶ Ibid. s.65-66

⁵⁷ Ekman 2014. s.202

det inte skulle vara någon social gemenskap inom församlingen utan att det skulle vara en plats som mer liknade Dulles evangeliserande modell. I församlingen skulle den troende få instruktioner och inspiration för att sedan kunna sprida ordet vidare. Likt Dulles budbärarmodell skulle den troende få instruktioner med uppdraget att föra det vidare. Den troende skulle inte vara styrd av ett ledarskap så som i den institutionella modellen. I likhet med Dulles beskrivning av budbärarmodellen så skriver Ekman att kyrkan är sekundärt till bibeln och en plats där Guds ord hörs. Han beskriver även att församlingen är Kristi kropp vilket är en koppling till Dulles mystiska kyrka. Idén om kyrkan som Kristi kropp kommer ifrån Paulus och den tidige Ekman tog till sig detta och menade att det fanns frälsta i alla kyrkosystem som trodde på Jesus. Intresset hos den tidige Ekman och Livets Ord var i början i första hand centrerad kring Jesus och bibelordet i likhet med beskrivningen av budbärarkyrkan enligt Dulles typologi. Förutom den primära kyrkomodellen i form av budbärarkyrkan kan man också finna inslag av Dulles mystiska samfund vilket nämnts tidigare. Livets Ord expanderade väldigt snabbt i början och hade som mål att skapa centra likt det i Uppsala i olika länder för att sprida ordet.

I Dulles modell för budbärarkyrkan beskrivs det hur kyrkans fulla enhet byggs upp av det att alla tror på ett och samma evangelium vilket den tidige Ekman påpekar i texter. Utifrån denna kyrkomodell är kopplingen till den mystiska samfundsmodellen naturlig där kyrkan ses som en samling av medresenärer eftersom båda har en avsaknad av en tydlig auktoritetsordning inom Kyrkan. Det andliga ledarskapet är det som styr enligt den tidige Ekmans kyrkomodell. Den mystiska samfundsmodellen beskrivs av Dulles som en anti-institutionell modell inom vissa protestantiska rörelser. Där kan vi se likheter med den tidige Ekmans ecklesiologi där han i stor utsträckning tar avstånd från en institutionell kyrkomodell. Viktigt för den tidige Ekman är att sprida ordet om att du som människa kan göra underverk. Kyrkan som budbärare i Dulles kyrkomodeller pratar om vikten av ordet och att sprida det vidare. Att evangelisera är den viktigaste delen i den här kyrkomodellen vilket kan ses som en viktig del för Ekman under Livets ords första år. Detta bidrog också till en snabb ökning av medlemmar och expansion. Individualismen är viktig då den behövs för att vi ska förstå att vi själva står för underverken i "Guds ära". Med ett institutionellt ledarskap kan vi, i Ekmans mening, inte utvecklas korrekt och riskerar att påverkas av djävulen. Moderna teologer har enligt Dulles gärna tagit efter den mystiska samfundsmodellen. Inom vissa protestantiska rörelser har då detta utvecklats till en närmast anti-institutionell modell, menade Dulles. Något som Livets Ord i början till viss del antydde i sina texter genom sitt avståndstagande

till katolska kyrkans lagar, regler och riter. Personerna i kyrkan är det som är själva kyrkan och inte institutionen. Likt Dulles beskrivning i sin budbärarmodell så anser Ekman under den här perioden att det sakramentala är sekundärt till ordet och att sprida det vidare. Det går också att se hur Ekman ser ordet, likt andra protestantiska modeller, som tydligare än den sakramentala modellen. Ordet beskriver enligt Dulles budbärarmodellen både vad som finns och vad som inte finns vilket föredras i den tidige Ekmans ecklesiologi. Under den här perioden talar Ekman om att han för en strid mot djävulen genom ordet och flertalet av hans böcker under den tidiga perioden citerar bibeln i stor utsträckning. Den av Dulles modeller som har bibeln som sin primära vittnesbörd är, som nämnt tidigare, budbärarmodellen. Kopplingen till den modellen är ganska tydlig då beskrivningen av kyrkan stämmer på flertalet punkter med den bild av kyrkan som den tidige Ekman har. Vad Dulles dock skriver är både att en kyrka aldrig enbart är uppbyggd av endast en av kyrkomodellerna och att det finns flertalet underkategorier inom varje kyrkomodell. I den tidige Ekman finns inslag även av andra modeller. Ett sådant inslag är det mystiska samfundet, som även det nämnts tidigare i texten. Både den evangeliserande budbärarmodellen och mystiska samfundsmodellen finns det inslag av genom hela den tidigare perioden men det fanns även inslag av andra modeller. Under de allra första åren strax innan Livets Ords uppstart och under uppstartsåren beskrivs Ekmans kyrkomodell med inslag av Dulles lärjungakyrka. Jesus är den rätta vägen och beskrivs som en livsstil där du skall studera och formas och förväntas gå djupt in i det religiösa livet. Både utifrån Ekmans egna beskrivningar i hans memoarer och utifrån tidigare medlemmar i Livets Ord. Ekman beskriver perioden i positiva ordalag som en hektisk fantastisk tid. I Kornhalls bok *Livets Ord. Kontroll och manipulation i Jesu namn* beskrivs en mer kritisk bild av tiden i Livets ord där personliga mål i livet och intressen inte gavs så mycket utrymme. Lärjungamodellen är mer världsfrånvärd och kräver att medlemmarna ska gå in djupare i sin tro och sätta den före allt annat. Lärjungamodellen beskrivs av Dulles förlora sin funktion då samfundet går från minoritet till att vara etablerad. Något som kan kopplas till Livets Ords utveckling. Missionsinslaget som den tidige Ekman beskriver som väldigt viktigt finns även inslag av inom lärjungamodellen. Ekman talar här om att göra sig fri från allt som står i vägen för Jesus och det är intressant om vi ser på Dulles beskrivning av lärjungamodellen av kyrkan. Kristendom beskriv av Dulles i denna modell som en livsstil där målet är att följa Jesus. Kyrkomodellen ställer stora krav på medlemmarna som förväntas gå in djupt i den kristna världen och sätta Kristus före allt annat.

Sammanfattningsvis skulle jag alltså vilja kategorisera den tidige Ekmans ecklesiologi som framförallt budbärarmodell – kyrkans främsta roll är att sända ut evangelister för att sprida budskapet – men också artikulerande en mystisk samfundmodell där rättroende finns inom olika samfund.

4.2 2000-talet

Övergången till 2000-talet är den period som påbörjar den andra undersökningsperioden då Ekman själv beskriver att en förändring börjat ske i hur han såg på kyrkan. Ekman talar om hur han under sina första år som kristen inte lade speciellt mycket tid på tankar kring kyrkan och Kristi kropp. Dock fanns det ändå inslag av Dulles mystiska samfund om hur han tänkte i dessa banor då han talade om katolska kyrkan som världens största pingstsamfund. Den mystiska samfundsmodellen är ett inslag i Ekmans syn på kyrkan som gått från att vara en motpol till bl.a katolska kyrkan och institutionsmodellen till att Livets ord samarbetar med andra kristna samfund. Det internationella arbetet som blev tydligare hos Ekman i den senare undersökningsperioden kan liknas vid Dulles modell kyrkan som tjänare, där Livets Ord bedrivit hjälparbete i vissa utsatta områden. Dulles tjänarkyrka skiljer sig dock mot Livets Ords internationella arbete då den modellen inte har som intresse att omvända den som mottar hjälpen. Mission och omvändelse är något som varit en stor och viktig del för Ekman genom båda undersökningsperioderna.

Ekman vill att den Kristna gemenskapen ska komma samman i en enhet, där av hans tidigare koppling till den mystiska kyrkan Dulles talar om. Han skriver fortfarande om hur kyrkan skall nå ut som en budbärare men har i början av 2000-talet också börjat röra sig i termer med kopplingar till den katolska kyrkan. Kyrkan är i det katolska samfundet en stabil gemenskap där Jesus finns närvarande. Kopplingen till Jesus, bönen och bibeln nämner Ekman som det som binder samman troende i olika samfund och menar att alla kristna är i grund och botten lika. Den mystiska samfundsmodellen beskriver här, i kontinuitet med den tidige Ekman, hur kristna binds samman i Kristi kropp. Till skillnad från den tidige Ekman så beskrivs inslag av den mystiska samfundsmodellen tydligare i den senare Ekmans texter. Den senare Ekman talar om en djupare förståelse av kyrkan och tar till en början till viss del till sig Dulles sakramentsmodell av kyrkan. Detta även om den senare Ekman i texter till att börja med uttrycker att den katolska kyrkan överdriver dessa sakramentala inslag. Den senare Ekman

menade själv att han började fundera på vad som är en kyrka och började gå över till att vilja vara del av en med autentisk kyrka. Den katolska kyrkan är med sin institutionella kyrkomodell en kyrka som står över allt annat. Den låter sig inte påverkas av något annat i samhället då den har tydliga riktlinjer. Den katolska bilden av auktoriteten i kyrkan får en annan bild än den i budbärarkyrkan. Kyrkan kan aldrig, utifrån Dulles modell, stå över ordet men strax under det. Det katolska magisteriet är utrustat med en auktoritet från Kristus och kan tolka ordet åt samfundet. Vilket i sin tur påverkar hur vi ser på relationen mellan texterna och kyrkan. Den senare Ekman ser ett intresse i att leva i en genomtänkt kyrka och att ta del av en kyrka som inte är förenklad som den frikyrkliga. Den tidigare individualiseringen kring Ekmans bild av kyrkan har hos den Ekman vi ser i den senare perioden gått över till att han anser att vi inte kan leva enskilt i vår tro. Budbärarmodellens vilja att evangelisera och sprida ordet i första hand får för den senare Ekman en mer dämpad roll även om han menar att det är viktigt. Detta har en koppling till hur Ekman ser på budbärarmodellen i Dulles kyrkomodeller där han menade att iver att evangelisera kan göra så att ens kyrkomodell inte blir fullständig. Hans förskjutning i ecklesiologi kan vi se i att han går till viss del ifrån den evangeliserade modellen och tar till sig den sakramentala modellen. Den sakramentala modellen binder ihop den institutionella modellen med den mystiska samfundsmodellen genom dess berättigande av arbetet inom kyrkan, För den senare Ekman som tagit till sig sakramentmodellens kyrka, till skillnad från den tidige Ekman, så får katolska kyrkans arbete mening. Det är också en förskjutning till den institutionaliserade modellen. Ekman har under båda perioderna skrivit att han vill motverka sekulariseringen och ser den traditionsbundna katolska kyrkan som en lösning. Dulles institutionsmodell beskrivs erbjuda en stabil historisk grund att stå på religiöst genom sin kontinuitet, vilket verkar tilltala den senare Ekman. Ekmans dragning mot den katolska kyrkan under 2000-talet kan ses som en anledning till viljan att gå tillbaka till en mer traditionell och tydlig bild av kyrkan. Hans uttryck kring hur kristendomen i Sverige sekulariseras bygger på den bilden och hur han anser att den rätta kyrkan skall se ut. Han skriver att någonting går förlorat i den kristna värld han kommer ifrån. Här finner han ett behov av att gå djupare in i modern katolsk ecklesiologi som bygger på Kristi kropp och Guds folk. Där finns kopplingen mellan den tidige Ekman och den sene Ekman då tänket från Dulles mystiska samfundsmodell finns med i den moderna katolska ecklesiologin.

5. Slutdiskussion

Hur har då Ekmans ecklesiologi förändrats från då han startade upp Livets Ord till idag?

Dulles budbärarkyrka var den kyrkomodell som den tidige Ekman kategoriserar in i som den rätta kyrkan, vilket innebär att Ekman under den första undersökningsperioden bygger sin kyrkomodell utifrån en grundligt centrerad tro kring Jesus och Bibeln som hans vittne, där evangeliserande har en mycket viktig del i hans arbete. Dock antyder han ganska tidigt i undersökningsperioden att det finns frälsta i alla kristna grupper och antyder vad Dulles kallar ett mystiskt samfund. Det mystiska samfundet står som en motpol till den institutionella modellen. Och utifrån Ekmans tidiga bild där han inte tog till sig sakramentsmodellen får han inte heller, enligt Dulles kyrkomodeller, den del som behövs för att binda samman kyrkomodellerna. Vi kan se hur hans bild av den rätta kyrkan i den första undersökningsperioden bygger på Dulles budbärarmodell när han talar om hur han inte vill styras av en världsomspännande struktur för att tydliggöra sin existens.

Under den andra perioden har han tagit till sig inslag från Dulles sakramentsmodell men också det Dulles kallar institutionella. Om han gör det för att han, som han säger, vidgat sitt perspektiv eller av någon annan anledning kan man enbart spekulera om. Kanhända känner han att han uppnått det han kan i Livets Ord och anser att han behöver ett annat arbetsfält för att utvecklas. Ekman har fram till idag sakta förändrat sitt tillvägagångssätt mot att få in enhet i Kristi kropp, dvs kopplingar till den mystiska samfundsmodellens kyrkomodell, i sitt arbete. Nu strävar Ekman mer åt att samla alla kristna och få in alla kristna i en enda gemenskap. Under den andra undersökningsperioden har Ekman fått en öppnare inställning utåt och Ekman talar numera om att ena alla kristna i en tro. Den rätta kyrkan för Ekman skulle vara en gemensam kristlig kyrka. Han ser det så att alla som kallar sig kristna har något gemensamt och bör därför hålla ihop. Detta likt Dulles mystiska samfundskyrka där alla som tror på Jesus tillhör samma kyrka. När den kristne blir frälst så blir hon/han en del av Kristus och därmed också en del i en gemenskap. Dock tycker han att det kristna ordet i vissa fall har blivit alldeles för förenklat. Ekman anser numera att den rätta kyrkan är en kyrka som bevarar vad han menar är den autentiska kyrkan. Tidigare glömdes detta bort då viljan av evangelisera, den kyrkan Dulles kallar för kyrkan som budbärare, gjorde så att det långsiktiga tänket föll bort.

Han ser katolska kyrkan som den ursprungliga kyrkan och att det där finns en önskan om att alla kristna borde bli en kyrka, en församling, Kristi kropp. Dessa inslag är något som har funnits i båda perioderna och kan kopplas till Dulles mystiska samfund där Ekman tidigt, även under perioden när han var kritisk mot den katolska kyrkan, ansåg att det fanns en koppling med kristna inom det samfundet. Det som Dulles sakramentsmodell gör är att fungera som ett sätt att binda ihop den institutionella modellen med samfundsmodellen. I och med att Ekman tagit till sig den sakramentala modellen kan han därmed finna en koppling till den katolska kyrkan. Den auktoritet som finns inom den katolska kyrkan anser han därmed är autentisk för att vägleda i lärofrågor och moraliska frågor. Han ser nog inte steget som något onaturligt utan en större version av det han arbetat med i flera år. katolska kyrkan bidrar enligt Ekman med en genuin kontinuitet som går tillbaka till apostlarna och Jesus. Den rätta kyrkan i Ekmans mening är den som bevarar det verkliga och äkta och inte låter sig påverkas av teologiska förklaringar. En kyrka och en kristen tro där det verkligen utgås ifrån det som står i Bibeln och det mirakulösa händelser som skett och som sker idag. Den katolska kyrkan har Dulles institutionsmodellen och sakramentsmodellen som inslag som skiljer sig från hur Ekman såg på den rätta kyrkan tidigare. Däri ligger också den stora förskjutningen från den tidige Ekman med en radikal individualism och institutionskritiks kyrkomodell.

6. Didaktiskt mål med uppsatsen i form av examensarbete

Mitt didaktiska mål riktar sig inte mot vad eleverna bör ha fått med sig genom undervisning utan tar sitt avstamp i det som influerar deras åsikter. Den didaktiska bilagans inriktning blir mot det sociokulturella, det vill säga uppfattningen om sig själv och andra människor. Skolans mål i ämnet behöver vara att motarbeta fördomar hos eleverna genom att få en inblick i deras intag av information om ämnet. Se på det sociokulturella sammanhanget som del i barns utveckling. Se vad grupptillhörighet har för betydelse och hur vi ser på andra. Det är viktigt med vetenskaplig granskning av en så kontroversiell och inflytelserik person som Ulf Ekman och den didaktiska relevansen handlar om att uppsatsen genererar kunskap och förståelse som inte minst är viktigt att ha med sig som religionskunskapslärare. Som lärare möter vi ju både medlemmar av Livets Ord och starkt kritiska röster, och motmedlet mot en onyanserad och infekterad debatt är ju ofta kunskap.

Mycket av den information och påståenden som vi läser och tar till oss har inte heller någon koppling till forskning eller undersökningar. Även som vuxen kan det vara svårt att skilja på vad som är sanning och vad som har en annan bakomliggande agenda. Hur tar vi då till oss information om religiösa rörelser och andra kulturer utan direkt insyn i dessa? I skolan finns det elever med flertalet kulturella bakgrunder och religiösa värderingar. Och tillgången till en kultur i samhället är nödvändig för en människas frihet. Ungdomars koppling till sin egen kultur har dessutom en stark förbindelse oavsett bakgrund. När dessa kulturer och religiösa bakgrunder möts i skolan kan förutfattade meningar uppstå utifrån den tidigare erfarenhet som eleverna tagit till sig. Fördomar eller bilder av extremgrupper, så som nu är aktuellt med t.ex. IS, i media kan vara den information som eleverna baserar sina åsikter kring. En kulturellt homogen grupp har därmed kanske liten insyn i andra kulturer och religioner vilket kan ge upphov till fördomar. Barn och ungdomars utveckling bygger, i min mening, mycket på de sociala möten som dem utsätts för i grupper i skolan och andra miljöer. En åsikt kan lätt få fotfäste bland eleverna och som lärare kan det vara svårt att bemöta elevers åsikter, med tidigare respekt för andra individers åsikter. Att bemöta en enskild individs negativa åsikter i klassrummet på ett avståndstagande sätt kan få motsatt effekt då eleven inför de andra kan tyckas vinna konflikten, och därmed också få med sig fler i sin åsikt. Då är det viktigt att vi som lärare är noga med att påvisa hur något som en elev kanske bara uppfattar som humoristiskt kan framstå som kränkande för en del elever. En åsiktshandering som är lugnare där vi som lärare inte ger oss in i direkt i spontana konflikter utan försöker arbeta mer långsiktigt.

7. Referenslista

7.1 Källor

Ekman, Ulf, Gud, staten individen. 1988 Uppsala.

Ekman, Ulf Vad i hela världen har påven i Uppsala att göra? Magazinet, Juni, 1989

Ekman, Ulf, Ett liv i seger. 1990 Uppsala.

Ekman, Ulf, Denna välsignade press! Historien om Livets Ord. 1996 Uppsala.

Ekman, Ulf, Bön som skakar nationen. 1997 Uppsala.

Ekman, Ulf Grunden för vår tro. (tidigare utgåvan Doktriner. Ulf Ekman, Den kristna trons grundvalar), 2003 Uppsala.

Ekman, Ulf, Denna välsignade press.(2. uppl.), 2004 Uppsala.

Ekman, Ulf, Ekonomisk frihet. 2009 Uppsala.

Ekman, Ulf, Spelar kyrkosyn någon roll? Keryx nr3, 2011

Ekman, Ulf, Memoarer. De första stegen 1950-1983. 2011 Uppsala

Ekman, Ulf, Memoarer. I medvind och motvind 1983-1994. 2013 Uppsala

Ekman, Ulf, Urgamla stigar. 2014 Uppsala

7.2 Litteratur

Aronsson, Torbjörn, Väckelserörelser I Sverige. Stockholm 2014.

Borgehammar, Stephan, ”Vad är kyrkan”, i Kyrkans Liv. Introduktion till kyrkovetenskapen (s. 13-30). Stockholm 1993.

Coleman, Simon, The globalisation of charismatic Christianity: spreading the Gospel of prosperity. Cambridge 2000.

Coleman, Simon, Livets ord och det svenska samhället (Tro & Tanke 1991:4). Uppsala 1991

Dulles, Avery, Models of the Church. New York 2002.

Gerdmar, Anders, "Livets ord", i Ingvar Svanberg & David Westerlund (red.), Religion i Sverige (s. 185-187). Stockholm 2008.

Kornhall, Per, Livets Ord. Kontroll och manipulation i Jesu namn. Stockholm 2010.

Modéus, Fredrik, Gudstjänstgemenskap i folkkyrkan : ett studium av gudstjänstgemenskapens identitet och ställning i Svenska kyrkan, Stockholm 2015

Thurén, Torsten, Vetenskapsteori för nybörjare. Malmö 2007

Öholm, Siewert, Pastor Ulf: samtal med Ulf Ekman. Stockholm 2008

Bibel 2000

7.3 Internet

<http://ulfekman.nu/>

<http://www.sandaren.se/>

<http://www.dagen.se/>

www.livetsord.se